

МЕРЕЖЕВІ БІЗНЕС-СТРУКТУРИ – ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Коробкова С.О.

Науковий керівник - к.е.н, доцент Мізіна О.В.,
Донецький національний технічний університет

В Україні в останній час акцентується увага на впровадженні інноваційних форм підприємницької діяльності, розпочався процес формування та розвитку бізнес-структур, що функціонують на основі прогресу мережевої взаємодії та адміністративного поєднання.

Ще якихось сорок років тому в розвинених країнах світу був зазначений новий тип бізнес-структур, які згодом й отримали назву «мережеві бізнес-структури», а на даний момент вже можна сказати, що ці структури в певних галузях в певних напрямках економіки України займають досить важливе місце.

Поява такого явища як мережева організація економічного функціонування зумовлено оновленням технологічних процесів в управлінні економічною сферою та у виробництві, а також зміцненням конкуренції виробників та споживачів на ринку.

Розвиток бізнес-мереж впливає на створення нових робочих місць, на залучення інвестицій, на розвиток товарних споживчих ринків, а також на покращення якості послуг, які отримує населення. Понад те, проблеми підвищення ефективності підприємництва безпосередньо пов'язані з особливостями функціонування мережевих бізнес-структур та з аналізом специфіки мережевої моделі просторової організації економіки [1].

Науковці розглядають визначення змісту поняття «бізнес-структури» як мережі з декількох поглядів. Зазначимо, що основним поняттям мережевої економіки є мережі.

Мережеву модель організації економіки можна розглянути з боку двох аспектів діяльності. Перший вид діяльності передбачає розвиток електронного бізнесу, тобто електронної торгівлі та використання сучасних ресурсів мережі (Інтернет), а також формується на основах мережевої економіки, тобто господарської діяльності, яка здійснюється за допомогою цифрових комунікацій [2].

Другий вид діяльності пов'язаний з функціонуванням інтегрованих форм організації бізнесу на мережевих основах організації та полягає у заміні спеціалізованими бізнес-одинацями, діяльність яких узгоджують ринкові механізми, які здатні до комунікативності в сферах цієї мережі [3].

У законодавстві України не трактується поняття «бізнес-мережа». Досить часто в науковій літературі асоціюється, а зрідка ідентифікується поняття «бізнес-мереж» з мережевими структурами, тобто такими як: торговельні та підприємницькі мережі, кластери, корпорації, холдинги, концерни, альянси тощо. Попри безліч досліджень різноманітних форм і функцій мережевих

бізнес-структур існує проблема щодо єдності у визначенні цього поняття серед науковців та практиків.

Наведені в дослідженнях формулювання в той чи інший спосіб підкреслюють специфічні зв'язки між суб'єктами господарювання та остаточні цілі їх створення, особливо покращення бізнес-процесів.

Підсумовуючи вище сказане, можна сформулювати єдине поняття «бізнес-мережа» - об'єднання суб'єктів господарювання різнопрофільної спеціалізації, які визначаються спільними фінансово-економічними інтересами власників капіталу.

Опрацьовуючи наукові джерела, можна виділити негативні сторони та недоліки, які вказують дослідники:

- зменшення конкуренції на ринку та зріст монополізму;
- зниження гнучкості управління;
- зниження ефективності діяльності учасників мережі та уповільнення процедур прийняття рішення при розширенні діяльності;
- за рахунок ускладнення зв'язків між учасниками мережі виникає розмежування між організаціями;
- зростання інвестицій та зростання трансакційних витрат, які можуть виявитися неефективними.

Якщо брати до уваги недоліки та проблеми мережевої форми організації бізнесу, тоді можна сказати, що мережеві організації потребують чітких та логічних методів управління, які припускають перерозподіл ресурсів з врахуванням економічної відповідності [4].

Відповідь на вимоги сучасності – розширення підприємницьких мереж, які у своїй сутності виконують роль більш активніших, ніж інші, форм функціонування суб'єктів господарювання.

На даний момент відбувається досить посилений розвиток мережевих відносин, але попри це, підприємства надто повільно використовують свій потенціал, властивий мережевій економіці, майже не використовують набутий досвід та посередньо використовують можливості саморегулювання.

Основою стратегічного управління в мережевих-бізнес структурах є придбання стійкої конкурентної переваги, яка розвивається завдяки взаємодії бізнес-одиниць. Одним з важливих завдань формування колективно-конкурентної переваги мережевих бізнес-структур перед іншими суб'єктами ринку – управління не окремими функціями, а процесами. Якщо деякі суб'єкти господарювання здійснюють свою діяльність на основі добровільного співробітництва, тож таке співробітництво має форму спільного підприємництва, різних контрактних відносин, франчайзингових схем, де дії повинні управлятися та плануватися спільно.

Проаналізувавши погляди деяких вчених, можна сформулювати конкурентні переваги мережевих бізнес-структур:

- механізм довгострокових коопераційних взаємодій фактично не залежних суб'єктів господарювання характеризує мережу бізнес-структур;
- якщо самостійні одиничні підприємства стануть членами мережевої бізнес-структури, тоді в них з'явиться шанс успішніше функціонувати;

- мережеві підприємства можуть мати формальний тип, тобто мати певну структуру, а також неформальний тип, тобто мало або зовсім не мати структуру. В обох випадках найважливішим в існуванні мережі – здатність якомога швидше встановити певні зв'язки, щоб швидше долучитися до ринкових процесів;

- зовнішній та внутрішній ринки мережевої бізнес-структури встановлюються до принципів спеціалізації кожного учасника мережі, кооперування та міжгосподарських відносин;

- конкурентні переваги кожного з партнерів формують нову конкурентоспроможність мережевої бізнес-структури взагалі;

- проведення гнучкої політики на ринку, реалізація принципів спеціалізації, використання раціонального розподілу функції створює шлях для сталого розвитку учасників мережевих структур.

Зважаючи на наявність досить значних конкурентних переваг мережевих бізнес-структур, недостатню визначеність цього поняття та механізму становлення та розвитку мереж серед теоретиків та практиків, необхідно зазначити, що на сьогоднішній день актуальною дослідницькою діяльністю для сучасної економічної науки є суб'єкти економічної діяльності.

Список використаної літератури:

1. С.Л. Шульц, Л.З. Кіт. Мережеві бізнес-структури: концептуалізація понять та засад функціонування. Регіональна економіка 2013, № 2 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ird.gov.ua/vid_1/vid1_2013_s01_Schults_Kit.pdf
2. Шульц С.Л. Формування та розвиток економічного простору регіонів України: дис.. ...доктора екон. наук: 08.00.05 / Шульц С.Л. – Львів, 2012 – С.153-154.
3. Бульба С.А. Економічна сутність підприємницьких мереж / С.А. Бульба // Актуальні проблеми економіки. – 2010. - №11. – С.78-83.
4. Зыков О.А. Предпосылки формирования и проблематика функционирования сетевых форм организации / О.А. Зыков // Проблемы и перспективы управления экономикой и маркетингом в организации. – 2006. – №6. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://perspectives.ulmn.ru/?n=68y=2006&id=114>.